2024/1739

24.6.2024

NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2024/1739,

24. juuni 2024,

millega muudetakse määrust (EL) nr 269/2014, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 215,

võttes arvesse nõukogu 17. märtsi 2014. aasta otsust 2014/145/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega ([1]),

võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning Euroopa Komisjoni ühisettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu määrusega (EL) nr 269/2014 ([2]) rakendatakse otsusega 2014/145/ÜVJP ette nähtud piiravaid meetmeid.

(2) Nõukogu võttis 24. juunil 2024 vastu otsuse (ÜVJP) 2024/1738, ([3]) millega muudetakse otsust 2014/145/ÜVJP. Otsusega (ÜVJP) 2024/1738 kehtestatakse erand, millega lubatakse vabastada rahalised vahendid, mis on külmutatud põhjusel, et ülekandes osales loetellu kantud vahenduspank, tingimusel et tegemist on ülekandega kahe loetellu kandmata füüsilise või juriidilise isiku, üksuse või asutuse vahel ja et ülekanne tehakse loetellu kandmata krediidiasutuste kontode kaudu. Otsusega (ÜVJP) 2024/1738 on samuti kehtestatud erand, mis võimaldab loetellu kantud emiteeriva panga osalemise tõttu külmutatud rahalised vahendid vabastada tingimusel, et ülekanne toimub kahe loetellu kandmata füüsilise või juriidilise isiku, üksuse või asutuse vahel.

(3) On asjakohane täpsustada, et liidu ettevõtjad ei saa tugineda vastutuskaitsele, mis on neile antud olukordades, kus nad ei teadnud ja neil ei olnud põhjust arvata, et nad võiksid oma tegevusega rikkuda liidu piiravaid meetmeid, kui liidu ettevõtjad ei ole nõuetekohaselt täitnud hoolsuskohustust. Sellise hoolsuskohustuse täitmisel on asjakohane nõuetekohaselt arvesse võtta avalikult või hõlpsasti kättesaadavat teavet. Seetõttu ei ole näiteks liidu ettevõtjal võimalik edukalt tugineda sellisele kaitsele, kui teda süüdistatakse asjaomaste piiravate meetmete rikkumises, sest ta on jätnud lihtsad kontrollitoimingud tegemata.

(4) Selleks et tagada kooskõla Euroopa Liidu Kohtu tõlgendusega kohtuasjas C-72/11, tuleks muuta kõrvalehoidmist puudutavat sätet ja täpsustada, et teadmise ja tahte elemendid ei ole olemas üksnes juhul, kui isik taotleb meelega, et tema tegevuse eesmärk või tagajärg oleks piiravatest meetmetest kõrvalehoidmine, vaid ka siis, kui isik, kes osaleb tegevuses, mille eesmärk või tagajärg on piiravatest meetmetest kõrvalehoidmine, on teadlik, et sellisel osalemisel võib olla selline eesmärk või tagajärg, ning ta lepib selle võimalusega.

(5) On asjakohane lisada säte, mis võimaldab liikmesriikide kodanikel ja äriühingutel saada hüvitist Venemaa üksikisikutelt ja üksustelt, kes on neile kahju tekitanud. See hõlmab kahju, mis on tekitatud nende omandis või kontrolli olevatele äriühingutele seoses lepingu või tehinguga, mille täitmist mõjutasid määruse (EL) nr 269/2014 alusel kehtestatud meetmed, tingimusel et asjaomasel liikmesriigi kodanikul või äriühingul puudub tõhus juurdepääs õiguskaitsevahenditele, näiteks asjaomase kahepoolse investeerimislepingu alusel. Sellist hüvitist võib nõuda liikmesriigi kohtutes vastavalt jurisdiktsiooni ja kohtumenetlusi tsiviil- ja kaubandusasjades käsitlevate liidu või liikmesriigi õigusaktide asjakohastele sätetele, sealhulgas sätetele, mis käsitlevad võimalike ajutiste meetmete kohaldamise menetlust.

([1]) ELT L 78, 17.3.2014, lk 16.
([2]) Nõukogu 17. märtsi 2014. aasta määrus (EL) nr 269/2014, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega (ELT L 78, 17/03/2014, lk 6).
([3]) Nõukogu 24. juuni 2024. aasta otsus (ÜVJP) 2024/1738, millega muudetakse otsust 2014/145/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega (ELT L, 2024/1738, 24.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2024/1738/oj).

(6) Selleks et suurendada teadlikkust nõuete täitmise tagamiseks võetud meetmetest, on asjakohane, et liikmesriigid teataksid piiravate meetmete rikkumise eest määratud karistustest.

(7) Kui füüsiline või juriidiline isik teatab vabatahtlikult, täielikult ja õigel ajal piiravate meetmete rikkumisest, peaks riiklikel pädevatel asutustel olema võimalik sellist vabatahtlikku teatamist karistuste määramisel arvesse võtta kooskõlas riigisisese haldusõiguse või muu asjakohase riigisisese õiguse või reeglitega. Kohaldatakse meetmeid, mida liikmesriigid on võtnud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2024/1226 ([4]) ja selles sisalduvatele nõuetele, mis käsitlevad kergendavaid asjaolusid.

(8) Kooskõlas ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika eesmärkidega, milleks on rahu säilitamine, rahvusvahelise julgeoleku tugevdamine ning rahvusvahelise koostöö, demokraatia ja õigusriigi edendamine, ning täpsemalt otsuse 2014/145/ÜVJP eesmärkidega, on asjakohane tagada, et nõukogu, komisjoni ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“) valduses olevate dokumentide suhtes, mis käsitlevad määruses (EL) nr 269/2014 sätestatud piiravate meetmete täitmise tagamist või nende meetmete rikkumise või nendest kõrvalehoidmise vältimist, kehtiks ametisaladuse hoidmise kohustus ja liidu institutsioonide suhtes kohaldatavate normidega tagatud kaitse, kuna nendes dokumentides sisalduvat teavet võidakse kasutada nende meetmete täitmise tagamise takistamiseks või nende tõhususe kahjustamiseks, kuivõrd asjaomased isikud ja üksused saaksid tegutseda viisil, mis takistaks meetmete täitmise tagamist. Kaitsta tuleks ka määruse (EL) nr 269/2014 muutmist käsitlevaid kõrge esindaja ning komisjoni ühiseid ettepanekuid ja nendega seotud ettevalmistavaid dokumente, kuna nende avalikustamine võib mõjutada otsuses 2014/145/ÜVJP ja kõnealuses määruses sätestatud meetmete tõhusust ning tulevaste ettepanekute ettevalmistamist ja nende alusel peetavaid läbirääkimisi. Kõrge esindaja ja komisjon lisavad sageli järgnevatesse ettepanekutesse teatavad meetmed, mis sisalduvad kõnealustes ühistes ettepanekutes ja mida nõukogu ei saa erinevatel põhjustel vastu võtta. On oluline on kaitsta seda algatusõigust selliste avalike või erahuvide mõju eest, millega püütakse väljaspool korraldatud konsultatsioone sundida liidu institutsioone ja liidu talitusi panema ette, võtma vastu, muutma või leppima kokku muudatusi. Nende avalikustamine võib muuta võimalikud uued varade külmutamise meetmed ebatõhusaks, kuna nende kavandatud vastuvõtmine on juba teatavaks saanud. Seega tuleks eeldada, et nende dokumentide avalikustamine kahjustaks liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeolekut või nende rahvusvaheliste suhete korraldamist.

(9) Kõnealused meetmed kuuluvad Euroopa Liidu toimimise lepingu kohaldamisalasse ja seepärast on nende rakendamiseks vaja liidu tasandi õigusakti, eelkõige tagamaks, et kõik liikmesriigid kohaldaksid nimetatud meetmeid ühetaoliselt.

(10) Määrust (EL) nr 269/2014 tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrust (EL) nr 269/2014 muudetakse järgmiselt:

1) artiklisse 6b lisatakse järgmine lõige:

„5h. Erandina käesoleva määruse artiklist 2 ja tingimusel et asjaomased rahalised vahendid külmuti käesoleva määruse I lisas loetletud juriidilise isiku, üksuse või asutuse vahenduspangana tegutsemise tõttu nende rahaliste vahendite ülekandmisel Venemaa Föderatsioonist liitu, võivad liikmesriigi pädevad asutused anda loa teatavate külmutatud rahaliste vahendite vabastamiseks vastavalt tingimustele, mida nad asjakohaseks peavad, olles eelnevalt kindlaks teinud, et selliste rahaliste vahendite ülekanne:

a) toimub kahe füüsilise või juriidilise isiku, üksuse või asutuse vahel, kes ei ole loetletud käesoleva määruse I lisas;

b) tehakse käesoleva määruse I lisas loetlemata krediidi- või muude finantsasutuste kontode kaudu ning

c) ei ole vastuolus käesoleva määruse artikli 2 lõikega 2 ega artikliga 9.

Käesolevat lõiget ei kohaldata külmutatud rahaliste vahendite või majandusressursside suhtes, mille valdajateks on väärtpaberite keskdepositooriumid määruse (EL) nr 909/2014 tähenduses.

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1226, mis käsitleb liidu piiravate meetmete rikkumisega seotud kuritegude määratlemist ja nende eest mõistetavaid karistusi ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/1673 (ELT L, 2024/1226, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1226/oj).

5i. Erandina käesoleva määruse artiklist 2 ja eeldusel, et asjaomane makse külmutati, kuna ülekanne Venemaa Föderatsioonist liitu algatati käesoleva määruse I lisas loetletud juriidilise isiku, üksuse või asutuse kaudu või juures, võivad liikmesriigi pädevad asutused anda nende poolt asjakohaseks peetavatel tingimustel loa selle külmutatud makse vabastamiseks, olles eelnevalt kindlaks teinud, et kõnealuse makse ülekandmine:

a) toimub kahe käesoleva määruse I lisas loetlemata füüsilise või juriidilise isiku, üksuse või asutuse vahel, ning

b) ei ole vastuolus käesoleva määruse artikli 2 lõikega 2 ega artikliga 9.

Käesolevat lõiget ei kohaldata külmutatud rahaliste vahendite või majandusressursside suhtes, mille valdajateks on väärtpaberite keskdepositooriumid määruse (EL) nr 909/2014 tähenduses.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud ülekandest kasu saajad võivad olla vaid liikmesriigi, Euroopa Majanduspiirkonda kuuluva riigi või Šveitsi kodanikud või füüsilised isikud, kellel on ajutine või alaline elamisluba liikmesriigis, Euroopa Majanduspiirkonda kuuluvas riigis või Šveitsis.

Iga taotleja kohta võib anda ühe loa.

Asjaomane liikmesriik teavitab teisi liikmesriike ja komisjoni kõikidest käesoleva lõike alusel antud lubadest ühe nädala jooksul alates loa andmisest.“;

2) artikli 9 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Keelatud on teadlikult ja tahtlikult osaleda tegevuses, mille eesmärk või tagajärg on käesolevas määruses sätestatud keeldudest kõrvalehoidmine, sealhulgas osaleda sellises tegevuses, ilma sellist eesmärki või tagajärge tahtlikult taotlemata, kuid olles teadlik, et sellisel osalemisel võib olla selline eesmärk või tagajärg, ning leppides selle võimalusega.“;

3) lisatakse järgmine artikkel:

„*Artikkel 11a*

Igal artikli 17 punktis c või d osutatud isikul on õigus nõuda liikmesriigi pädevas kohtus toimuva kohtumenetluse kaudu sisse mis tahes kahju, sealhulgas kohtukulud, mis on sellele isikule tekkinud nõuetest, mille artikli 11 lõike 1 punktides a või b osutatud isikud, üksused või asutused on esitanud kolmandate riikide kohtutele seoses lepingu või tehinguga, mille täitmist on otseselt või kaudselt, täielikult või osaliselt mõjutanud käesoleva määruse alusel kehtestatud meetmed, tingimusel et asjaomasel isikul ei ole asjaomases jurisdiktsioonis tõhusat juurdepääsu õiguskaitsevahenditele.“;

4) artikli 12 lõikes 1 asendatakse punkt b järgmisega:

„b) rikkumiste ja täitmise tagamisega seotud probleemide, käesoleva määruse sätete rikkumise korral kohaldatavate karistuste ja liikmesriikide kohtute tehtud lahendite kohta.“;

5) artikli 15 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Liikmesriigid kehtestavad õigusnormid käesoleva määruse sätete rikkumise eest kohaldatavate karistuste, sealhulgas asjakohasel juhul kriminaalkaristuste kohta ning võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Ettenähtud karistused peavad olema mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad ning juhul, kui isik teatab ise vabatahtlikult käesoleva määruse sätete rikkumisest, võib seda asjaolu võtta kooskõlas kohaldatava riigisisese õigusega arvesse kui kergendavat asjaolu. Liikmesriigid näevad ette ka asjakohased meetmed sellistest rikkumistest saadud tulu konfiskeerimiseks.“;

6) artikkel 16a asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 16a*

1. Komisjon kasutab käesoleva määruse kohaselt saadud või talle edastatud teavet ainult sel otstarbel, milleks see teave saadi või edastati.

2. Iga dokument, mida nõukogu, komisjon või Euroopa Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“) hoiab oma valduses, et tagada käesolevas määruses sätestatud meetmete täitmine või hoida ära nende rikkumine või neist kõrvalehoidmine, on ametisaladus ja seda kaitstakse liidu institutsioonide suhtes kohaldatavate normidega. Samasugust kaitset kohaldatakse ka liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja komisjoni poolt käesoleva määruse muutmiseks esitatud ühiste ettepanekute ja kõigi nendega seotud ettevalmistavate dokumentide suhtes.

Eeldatakse, et esimeses lõigus osutatud dokumentide või ettepanekute avalikustamine kahjustaks liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeolekut või nende rahvusvaheliste suhete korraldamist.“

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Luxembourg, 24. juuni 2024

Nõukogu nimel

eesistuja

J. BORRELL FONTELLES